

Zestawienie wyników badania umiejętności polonistycznych

Badanie K3 2015

Klasa: A Szkoła Podstawowa im. Pomnik Dzieci Winiów Owićcimia w Brzezince					
		Uczniowie badanej klasy	Wszyscy badani uczniowie	Uczniowie - wie	Uczniowie w województwie
1) Wnioskowanie		87.6%	82.2%	80.8%	83.8%
2) Wyszukiwanie informacji		69.5%	68.1%	67.8%	70.0%
3) Tworzenie wypowiedzi		66.1%	60.4%	59.4%	63.2%
Umiejętności polonistyczne uczniów - globalnie		72.7%	68.2%	67.3%	70.4%

Praca z tekstem popularnonaukowym nie powinna skupiać się wyłącznie na wyszukiwaniu informacji wyrażonych wprost. Czytanie takich tekstów to dla uczniów także okazja do rozwijania umiejętności samokształcenia, łapania informacji i wnioskowania. Uczniowie powinni wiedzieć, że w literaturze przedmiotu mogą znaleźć wyjaśnienia zaobserwowanych przez siebie zjawisk. Wnioskowanie to umiejętność przekształcania informacji zawartych w tekście, uogólniania ich i formułowania konkluzji, dlatego tak ważną jest to, aby podczas pracy z tekstem na lekcji prosić uczniów o formułowanie wniosków na temat przeczytanych faktów lub projektowanie alternatywnych rozwiązań.

- wyszukiwanie różnorodnych ciekawych poznawczo tekstów (hasła z encyklopedii dziecięcych, artykułów z prasy dziecięcej i książek popularnonaukowych) z wielu dziedzin wiedzy;
- dostarczanie uczniom tekstów z zakresu historii nauki, które pokazują, jak jedno odkrycie wpłynęło na inne;
- zwracanie uwagi na to, aby temat tekstu był bliski uczniom, na przykład dotyczył najnowszych odkryć naukowych lub wiązał się z zainteresowaniami dzieci;
- wykorzystywanie informacji opisanych w tekście do zabaw w "co by było gdyby" i wnioskowanie na podstawie podanych w tekście przesłanek o tym, co by się zmieniło, gdyby np. jakaś część eksperymentu została zmieniona.

Teksty popularnonaukowe tylko z pozoru wydają się trudne w odbiorze dla uczniów klas 0-III. Jeżeli jednak odpowiednio pobudzimy ich ciekawość poznawczą, zdobywanie wiedzy będzie dla nich przede wszystkim dobrą zabawą. Czytanie tekstów to tylko jedna z dróg budowania wiedzy o świecie, musi być ona uzupełniona o działania praktyczne: eksperymentowanie, badanie i odbieranie otaczających nas zjawisk wszystkimi zmysłami. Służy temu na przykład praktyczne lekcje przyrody w terenie, po których można na przeczytane teksty opisujące poszczególne ekosystemy albo lekcje gotowania, na których czytamy i piszemy różne przepisy. Wtedy uczniowie odkryją zalety korzystania z różnych tekstów, które uporządkują ich wiedzę i wyjaśnią zaobserwowane fakty.

W zakresie rozwijania umiejętności czytania tekstów nieliterackich proponujemy:

- wiczenie umiejętności wyszukiwania informacji nie tylko w trakcie zajęć polonistycznych, ale także w edukacji matematycznej lub przyrodniczej;
- pokazywanie różnych tekstów jako różnych źródeł informacji: ulotek informacyjnych, przepisów, infografik z gazet drukowanych i internetowych, map, wykresów, rozkładów jazdy etc.

Tworzenie własnego tekstu to zadanie bardzo trudne, szczególnie dla najmłodszych uczniów. Po pierwsze uczniowie zmagają się z wieloma trudnościami, takimi jak niedostateczna praktyka w pisaniu, nieznanostwo konwencji różnych gatunków itd. Pierwszym i jak się wydaje, najważniejszym, etapem na drodze kształcenia tej umiejętności jest... czytanie. Warto pokazywać uczniom różne teksty i zwracać uwagę na ich styl, słownictwo i kompozycję. Można także już na najwcześniejszym etapie uczyć dzieci na to, że teksty różnią się ze względu na nadawcę i odbiorcę, sytuację komunikacyjną czy cel.

Pisanie tekstów paraliterackich, takich jak szkolne opowiadanie, wymaga od uczniów dodatkowo poruszenia wyobraźni. W zakresie twórczego rozwijania uczniów proponujemy:

- gry i zabawy, które np. łączą słowo i obraz (tworzenie ciekawych, dowcipnych podpisów pod zdjęciami), zajęcia z elementami dramy itd.;
- wykorzystywanie niecodziennych, interesujących źródeł inspiracji, np. pokazywanie uczniom reprodukcji i proszenie ich o napisanie listu do przedstawionej na portrecie osoby. Takie zadanie, opierające się na wyobraźni, otwarte na pomysły własne ucznia, mogłoby być dobrym przygotowaniem do pisania wypowiedzi odnoszących się do tekstu literackiego.